

TALIJANSKI KASACIONI SUD - III SEKCIJA
Presuda br. 6272 od 26. XI 1980.

Sittam S. p. a. v. S. p. a. Induma e
Ditta Wuethrich Transport

Primjena Konvencije CMR

Cestovni prijevoz robe - Primjena Konvencije CMR ovisi o volji stranaka ugovora o prijevozu - Unošenje u tovarni list kaluzule o primjeni Konvencije CMR je neophodno ako je ugovor zaključen u pismenom obliku - Ugovor o prijevozu i ugovor o potprijevozu su dva odvojena i neovisna ugovora

U prvostepenom postupku tužiteljica Induma tužila je vozara Sittam za naknadu štete. Naime, tužiteljica je proizvela jedan stroj - gradilicu i prodala ga u Njemačku i ugovorila s tuženom da obavi prijevoz toga stroja od kupca. Tužena je angažirala podvozara i u dogovoru s njim ukrcala stroj na prikolicu. Podvozar je započeo prijevoz, ali se prikolica sa strojem prevrnula i teret je bio uništen. Prvostepeni sud je presudom od 8. V 1978. osudio tuženu da naknadi polovicu te svote.

Na ovu presudu žalbu su podnijela oba osudjena. Novom presudom od 15. V 1979. žalbeni je sud ustvrdio da ovdje ne dolazi do primjene Konvencija CMR, pa je odbacio žalbu vozara a prihvatio žalbu podvozara. U obrazloženju je naveo da je Italija doduše ratificirala Konvenciju CMR 6. XII 1960, ali da je za primjenu te Konvencije potrebno da stranke to izričito ugovore i unesu u tovarni list. Stranke to nisu učinile pa je sud primijenio talijansko pravo prema kojem vozar odgovara ex recepto. Vozar nije uspio pribaviti dokaze kojima bi se mogao osloboditi svoje odgovornosti za uništenje robe, pa je odgovoran u cijelosti. Krivnja stvarnog vozara tj. podvozara u izvršenju ugovora nije se mogla utvrditi, pa je on oslobođen.

I protiv drugostepene presude vozar je uložio žalbu. U žalbi je naveo da je došlo do povrede i pogrešne primjene čl. 1, 17 (4)(c), 18(2) i 41 Konvencije CMR, kao i čl. 2697 Gradjanskog zakonika i čl. 360(4) i (5) Gradjanskog procesnog zakonika, pa iz toga zaključuje:

a) da se Konvencija CMR mora obavezno primijeniti na sve ugovore zaključene u Italiji, što proizlazi iz izričitih odredaba čl. 1 i 41 Konvencije prema kojima se, prvo, Konvencija primjenjuje na svaki ugovor o prijevozu robe cestom bez obzira na prebivalište i državljanstvo stranaka, kad se mjesto predaje robe na prijevoz i mjesto isporuke primatelju nalaze u dvjema različitim državama, i drugo, da je svaka kaluzula kojom se izravno ili neizravno odstupa od odredaba Konvencije ništavna;

b) da činjenicom da u tovarni list nije unesena klauzula o primjeni Konvencije prema njenom čl. 6(1)(k), Konvencija nije izgubila obvezatnost svoje primjene u ovom slučaju, nego to samo znači da se njena primjena ne može proširiti i na države koje nisu njene stranke;

c) da je sud, nakon što je pogriješio što nije primijenio Konvenciju CMR, pogriješio i u tome što je ugovor prosudjivao prema talijanskom pravu, tj. prema čl. 1693 Gradjanskog zakonika, a ne prema čl. 17(4)(c) i 18(2) Konvencije koji uređuju odgovornost na način povoljniji za vozara, jer se on može osloboditi odgovornosti, između ostalog, i na osnovi pogrešnog krcanja koje je obavio pošiljatelj ili osoba koja za njega radi, a to je u ovom slučaju podvozar.

Kasacioni sud nije žalbu ocijenio osnovanom.

Pitanje obvezatnosti primjene Konvencije CMR je razmatrano već ranije pred talijanskim sudovima i o njoj je negativno stajalište zauzeto u nekoliko ranijih odluka. Prema tim odlukama primjena Konvencije sasvim je fakultativna i ukoliko stranke njenu primjenu žele, moraju tu želju ispoljiti na način da je unesu u za to predviđeno mjesto u tovarni list. Sud je zauzeo stajalište da u ovom slučaju nema razloga da se od iznesenoga tumačenja odstupi.

Sud je također razmatrao funkciju tovarnog lista i njegovu pravnu relevantnost kao načina ispoljavanja volje stranaka, i ocijenio da tovarni list nije samo dokaz postojanja ugovora o prijevozu, jer se ono može dokazivati i drukčije, nego da njegova važnost leži upravo u tome da dokazuje bit volje ugovornih stranaka kroz podatke i kaluzule koje sadrži. Prema tome unošenje u tovarni list kaluzule o primjeni Konvencije CMR nije samo nevažna formalnost bez koje bi se Konvencija svejedno primjenjivala, nego izraz volje stranaka neophodan za njenu primjenu. Je-

dino se u slučaju da je ugovor zaključen usmeno i bez izdavanja tovarnog lista volja stranaka o primjeni Konvencija CMR može dokazivati i na druge načine.

Tvrđnje žaljiteljice da su povrijedjene odredbe čl. 1 i 41 Konvencije kojima je propisana njena primjena i koji isključuju njeno derogiranje putem volje stranaka Sud je takodjer otklonio, navodeći da čl. 1 samo utvrđuje polje njene primjene i da ga je neophodno tumačiti zajedno sa čl. 4 i 6, pri čemu se vidi veća važnost koju u tim pitanjima Konvencija pridaje volji stranaka. Analogno vrijedi i za čl. 41 koji, u slučaju da stranke žele primjenu Konvencije, čini ništavnim sve klauzule koje bi njenu primjenu mogle okrnjiti, i tada se Konvencija primjenjuje u svojoj cijelosti.

Budući da stranke, dakle, nisu ugovorile primjenu Konvencije CMR, žalbeni je sud pravilno primijenio talijansko pravo. Sud je nadalje utvrdio da krcanje stroja na prikolicu i njegovo loše centriranje nisu obavljani po zahtjevu pošiljateljice, nego po zahtjevu vozača kamiona koji je namještenik podvozara angažiranog na temelju odvojenog ugovora. Loše centriranje je najvjerojatniji uzrok prevrtanja vozila i uništenja tereta, pa zato žaljitelj-vozar nije uspio dokazati da je šteta nastala iz jednog od razloga navedenih u čl. 1693 Gradjanskog zakonika, prema kojima bi se mogao osloboditi svoje odgovornosti. Kako je ugovor o potprijevozu odvojen i neovisan od ugovora o prijevozu, žaljitelj je dužan nadoknaditi pošiljateljici cijeli iznos za koji je oštećena.

Sud je prihvatio navode žalbe u dijelu u kojem govori o povredi čl. 37 i 39 Konvencije CMR, čl. 2697 Gradjanskog zakonika i čl. 360(3) i (5) Gradjanskog procesnog zakonika i ukazuje na činjenicu da je žalbeni sud pogrešno procijenio pitanje regresa od strane podvozara. Žalbeni se sud bio ograničio samo na ispitivanje ponašanja vozača u prometu i utvrdio da ne postoji njegova izvanugovorna odgovornost za prometnu nesreću. Propustio je, međutim, ispitati da li je drugotuženi podvozar, na osnovi ugovora o potprijevozu, kadar pružiti dokaze kojima se oslobadja odgovornosti za uništenje robe prema tužitelju, koji je ugovor o potprijevozu zaključio u svojstvu pošiljatelja. U ovome dijelu Kasacioni je sud poništio drugostepenu presudu i vratio predmet na ponovno odlučivanje.

(Dr. Mar. 1981, 366)